SCIENCE PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

Son 11 Jild 4
2024

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V4I11Y2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 11 (4) - 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймахамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ҳодим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалохонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликов Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Рахман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Эргашев Икром Абдурасулович – юридик фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич - юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна - педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васила Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Карамаддиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович –сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич –сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI
4-jild, 11-son (Noyabr, 2024). -569 bet.

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Лутфиллаев Ҳамидилло Муродиллаевич
"ЖАВОҲИР АТ-ТАФСИР ЛИ ТУҲФАТ АЛ-АМИР" АСАРИНИНГ МАЗМУНИ ВА ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ ҲАҚИДА 12-17

Эгамберганов Ҳайтбой Ҳамидулло ўғли
ТОШ ДАВРИ АҲОЛИ МИГРАЦИЯЛАРИ (ЎРТА ОСИЁНИНГ ЖАНУБИЙ, ЖАНУБИЙ-ҒАРБИЙ ВА ҚУЙИ АМУДАРЁ ҲУДУДЛАРИ МИҚЁСИДА) 18-25

Esonov Ziyodbek Yuldashevich
QO'QON XONLARI SULOLASINING GENEOLOGIK TAHLILI 26-31

Mamatqulov Bekzod
OʻZBEKISTONDA XX-ASRNING 20-40-YILLARIDA SANOAT TARMOQLARINING RIVOJLANISHI VA KADRLAR TARKIBINI SHAKLLANTIRISH JARAYONLARI 32-38

Asadova Ra'no Baymanovna
OʻZBEK- HIND MUNOSABATLARINING YANGI BOSQICHGA KOʻTARILISHI: HAMKORLIK ISTIQBOLLARI 39-42

Saidova Raxima
OʻZBEKISTON VA ITALIYA MUNOSABATLARINING ME'YORIY-HUQUQIY MANBALARI 43-48

Ortiqov Yosin Abdulboqiyevich, Ergasheva Ra'no Muzaffarbek qizi
AFROSIYOB ARXEOLOGIK YODGORLIGINING OʻRGANILISH TARIXI 49-55

Iriskulov Bekzod Jaxongirovich
TURKISTON GENERAL-GUBERNATORLIGI BYuDJETINING SARFLANISHIGA DOIR AYRIM MULOHAZALAR 56-60

Mirsoatova Sayyora Turgʻunovna
QOYATOSH SURATLARIDA IBTIDOIY DAVR IQTISODIY HAYOTINING AKS ETISHI 61-66

Луҳмонов Шаҳзод Сайфиддин ўғли
ВЛИЯНИЕ ДЕНЕЖНОЙ ЭМИССИИ В 1918-1920 ГОДАХ НА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКУЮ ЖИЗНЬ НАРОДОВ ТАССР 67-71

Axmedov Bekzod
SOVET HOKIMIYATI TOMONIDAN OʻZBEKISTONDA QORAKOʻLCHILIKNI RIVOJLANTIRISH TADBIRLARI 72-75

Mamatov Jasurbek Qodirqul oʻgʻli
NAMANGAN VILOYATI ZIYORATGOHLARINING AHOLINING IJTIMOIY HAYOTIDAGI OʻRNI (UYCHI TUMANI DEVONA BUVA ZIYORATGOHI MISOLIDA) 76-80

Saidaxmatov Sharifbek Toshpoʻlatovich
SURXONDARYO VILOYATI SANOATINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASINING ASOSIY YOʻNALISHLARI 81-88

Ибрагимов Рахмон Зиёдуллаевич
ТОШКЕНТ ВОҲАСИ ПАЛЕОМЕТАЛЛ ДАВРИ ЖАМИЯТИ ТАРАҚҚИЁТИДА ТАБИИЙ РЕСУРСЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ 89-93

Akrorov Botir Bakhodirovich
ДОГОВОРНО-ПРАВОВАЯ БАЗА СОТРУДНИЧЕСТВА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И ИРАНА В ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ 94-99

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Tursunov Bektmuxammad Omonovich
IQTISODIYOTDAGI TARKIBIY O‘ZGARISHLAR SHAROITIDA SANOAT KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI TA’MINLASH MEXANIZMI TAKOMILLASHTIRISH 100-108

Muxitdinova Kamola Alisherovna
«OLMALIQ KON-METALLURGIYA KOMBINATI» AJDA ISHLAB CHIQARILADIGAN MAHSULOTLARNING SANOAT KORXONALARIDA QO‘LLANISHI 109-115

Madraximov Qaxramon Egamberganovich
INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH ORQALI IQTISODIY BARQARORLIKKA ERISHISH YO‘LLARI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA........ 116-125

Кетманов Авазбек Маликович
КИЧИК БИЗНЕС МОЛИЯВИЙ РЕСУРСЛАРИ САМАРАДОРЛИГИ ОМИЛЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ........ 126-134

Xolmirzayev Abdulxamid Xapizovich
KAMBAG‘ALLIKKA QARSHI KURASHISHNING OMILLARI........ 135-142

Bahriddinov Jahongirbek Ravshanjon ogli
MARKET MECHANISMS, METHODS OF PRICE FORMATION IN THE SYSTEM OF MARKETING OF GOODS AND SERVICES 143-152

Ilhamova Zarnigor Po‘latjon qizi
MINTAQA TURIZMINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI MARKETING TIZIMINI TASNIFI 153-160

Sharipov Komil
MINTAQAVIY KAMBAG’ALLIKNI KAMAYTIRISHDAGI KICHIK BIZNESNING ROLI 161-170

Rajabov Navruzbek Azimjonovich
MAISHIY XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI RIVOJLANISHI VA KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISHGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI........ 171-179

Mirzaeva Shirin Nodirovna
SUPPORT AND DEVELOPMENT OF WOMEN'S ENTREPRENEURSHIP IN UZBEKISTAN........ 180-187

Pardayev Rasulbek Islomovich
TURIZM XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASHNING USULLARI VA ULARNING TAHLILI 188-196

Bahodirov Shohruh Bahodir o‘g‘li
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH XUSUSIYATLARI 197-202

Рахимов Бахромжон Ибрахимович
ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДОВ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВОДНЫХ РЕСУРСОВ 203-209

Zakirova Gulnora Mirzalievna, Madaminov Abdulaziz Anvarjon o'g'li
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKSPORT VA IMPORT SALOHIYATI (NAMANGAN VILOYATI TAHLILIDA)........ 210-216

Hasanov Ilkhom Isakovich
IMPROVING THE FINANCING MECHANISM OF THE SCIENTIFIC SUPPLY SYSTEM IN THE AGRICULTURE OF UZBEKISTAN........ 217-221

Ibragimova Nilufar Ziyadullayevna
CHAKANA SAVDO KORXONALARIDA XIZMATLAR KO'RSATISHNING XUSUSIYATLARI 222-227

Maxmudov Jasurbek Ergashevich
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIYAVIY JIHATDAN QO'LLAB-QUVVATLASH TAHLILI 228-233

Ravshanov Nodirjon Begalievich
TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING AHAMIYATI 234-243

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Murtozayev Shahobiddin Baxriddinovich
SHIHOBIDDIN SUHRAVARDIY FALSAFIY QARASHLARIGA IJTIMOIY-SIYOSIY VAZIYATLARNING TA'SIRI 244-248

Qutlimuratov Sardorbek Rustamovich
XORAZM JADIDLARI MA'NAVIY MEROSINING YANGI O'ZBEKISTONDA YOSHLARINI VATANPARVARLIK VA BAG'RIKENGLIK RUHIDA TARBIYALASHDAGI AHAMIYATI...... 249-254

Saburov Jaloliddin
XVIII-ASR OXIRI VA XIX-ASR BOSHLARIDA BUXORO AMIRLIGIDA ILM-FAN VA MADANIY HAYOT RIVOJI 255-260

Jabborov Ikromjon Jumaniyozovich
NAJMIDDIN KUBRO TA'LIMOTIDA "KOMIL INSON " TARBIYASI VA UNING AXLOQIY VA MA'NAVIY YUKSALISHGA OID G'OYALARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 261-265

Saidkulov Nuriddin Akramkulovich
FORMATION OF PERSPECTIVES REGARDING SOCIETY'S STABILITY 266-271

Adilov Zafar Yunusovich
MAHMUD AZ-ZAMAHSHARIY QARASHLARIDA SUV VA SHIFOBAXSH MEVALAR MASALASI 272-277

Yuldashev Farrux Abdurakhmanovich
ON THE QUESTION OF THE UNIQUE ROLE OF THE PRINCIPLES OF HUMANITY AND PATRIOTISM IN THE DEVELOPMENT AND STRENGTHENING OF THE FUTURE OF THE YOUNG GENERATION 278-282

Ganiyev Baxodirjon Sodiqjonovich
TADBIRKORLIK MADANIYATINING SENSUALISTIK VA AKSIOLOGIK XUSUSIYATLARINING IJTIMOIY-FALSAFIY TAHLILI 283-287

11.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Baxronova Dilrabo
PROTOTURKIYLARNING AMERIKA QIT'ASIGA KO'CHISHI: LEKSIK PARALLELLIZM VA ETIMOLOGIK-SEMANTIK TADQIQ 288-295

Daliyeva Madina
DETERMINANTS OF COGNITIVE MODELING OF POLYSEMY OF LINGUISTIC TERMS IN ENGLISH, UZBEK, AND RUSSIAN LANGUAGES 296-300

Paluanova Khalifa
STRATEGIES FOR ENHANCING PRAGMATIC COMPETENCE IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION (SLA) THROUGH EFFECTIVE APPROACHES 301-306

Равшанов Махмуд
СЕМАНТИКА ГЛАГОЛОВ В «ДИВАНИ ЛУГАТ-ИТ ТУРК» МАХМУДА КАШГАРСКОГО 307-311

Bekbergenova Gulaim Aijarıkovna
SEMANTIC CLASSIFICATION OF ENGLISH AND KARAKALPAK ANTHROPOCENTRIC PROVERBS 312-318

Normamatov Farrux Komiljon o'g'li
MURAKKAB USLUBDAGI ASARLAR XUSUSIYATLARI VA UNDA FORMALIZM YONDASHUVI 319-322

Gulamova Dilobar Imamkulovna
ADABIYOT DARSLIKLARDA EVFEMIZMLARNING QO'LLANILISHI VA TAHLILI 323-326

Xolmuxamedov Baxtiyor
TERS LUG'ATLARNING ASOSIY XUSUSIYATI VA ULARNI TUZISH METODIKASI 327-334

Chorieva Iroda Kurbonboevna
KASALLIK NOMLARI VA BELGILARI KELTIRILGAN INGLIZ VA O'ZBEK MAQOLLARINING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI 335-339

Ganiyeva Orzigul Xayriddinovna
XX ASR AMERIKA REALISTIK QISSACHILIGIDA POETIK KONSTRUKSIYA: SHAKL VA MAZMUN MASALASI 340-345

Расулова Камола
ПОНЯТИЕ ТРАНСФОРМАЦИИ. ВИДЫ АВТОРСКИХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ 346-353

Омонов Турғунбой
"СУҒУРТА" ТЕРМИНИНИНГ ЛИНГВИСТИК ТАЪРИФИ 354-358

Хакбердиева Сайёра Фармоновна
ЛИНГВИСТИЧЕСКАЯ ОБЪЕКТИВИЗАЦИЯ ФРЕЙМА «МАТЬ» И «ОТЕЦ» В РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ 359-364

Xolmirzayev Baxtiyor Mirzamahmudovich
IJTIMOIY-SIYOSIY ASAR TARJIMASINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 365-370

Gubaydullin Artur Faridovich
CHALLENGES OF TRANSLATION IN TERRY PRATCHETT'S "GOOD OMENS" 371-376

Abdullaeva Sevara Makhsudalievna
EMOTIVE INTENSIFIERS OF ENGLISH AND RUSSIAN LANGUAGES 377-381

Baymuradova Gulbaxar Chari Qizi
SURXONDARYO VILOYATI FITOTOPONIMLARINING STRUKTURGRAMMATIK TAHLILI 382-385

Yuldasheva Nigora Baxodirovna
INGLIZ VA OʻZBEK PAREMIYALARINI OʻRGANISHNING AKSIOLOGIK JIHATLARI 386-390

Quljanova Toʻlgʻanoy Shodiyor qizi
ABDUVALI QUTBIDDIN SHE'RIYATIDA POETIK OBRAZLAR TAHLILI 391-396

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Рузметов Хайрулла
ФУҚАРОЛАРНИНГ ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШ ОРГАНЛАРИ МАНСАБДОР ШАХСЛАРИНИНГ КОНСТИТУЦИЯВИЙ-ҲУҚУҚИЙ ЖАВОБГАРЛИГИ 397-402

Ачилова Лилия Илхомовна
ТУРИСТИК ХИЗМАТЛАР КЎРСАТИШ БЎЙИЧА ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ МУНОСАБАТЛАРНИ ТАРТИБГА СОЛИШНИНГ УНИФИКАЦИЯСИ ЧЕГАРАЛАРИ РАҚАМЛАШТИРИШ ШАРОИТИДА 403-410

Abdubannayev Umidjon
AXBOROTGA BOʻLGAN INSON HUQUQLARINI TA'MINLASHNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI 411-421

Халиқулов Комолиддин Носирович
ХОРИЖИЙ ДАВЛАТ СУДЛАРИНИНГ ҚАРОРЛАРИНИ ТАН ОЛИШ ВА ИЖРО ЭТИШДА ДАВЛАТ СУВЕРЕНИТЕТИ МАСАЛАЛАРИ 422-427

Тўраев Жавоҳир Усмон ўғли
ХОДИМЛАР МЕҲНАТ ҲУҚУҚЛАРИГА РИОЯ ҚИЛИНИШИ БЎЙИЧА ДАВЛАТ НАЗОРАТИ ВА ТЕКШИРУВИ ТУШУНЧАСИГА ОИД НАЗАРИЙ ҚАРАШЛАР 428-433

Элмурзаев Билолиддин Нурмон Ўғли
ТЕРГОВ ҲАРАКАТЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШДА ТЕРГОВЧИНИНГ ПРОЦЕССУАЛ МУСТАҚИЛЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ 434-439

Djumaniyazova Dilfuza Kamalovna, Shayakubov Shomansur Shakabilovich
IJTIMOIY HAVF GURUHIGA KIRUVCHI YOSHLAR OʻRTASIDA HUQUQBUZARLIKLARGA QARSHI KURASHISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBA 440-446

Алиев Асилбек Кадирович
КРИМИНОЛОГИЧЕСКИЕ (СОЦИАЛЬНЫЕ) ПРЕДПОСЫЛКИ И КОРНИ РАСПРОСТРАНЕНИЯ АЗАРТНЫХ ИГР СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ 447-451

Нодирахон Абдурахманова
РЕГУЛИРОВАНИЕ ФИНТЕХА И КРИПТОВАЛЮТ: ОСНОВНЫЕ ВЫЗОВЫ И ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ 452-462

Ғайбуллаев Сохибжон Ғайбуллаевич
РЕПО БИТИМЛАР – ТАЪМИНЛОВЧИ БИТИМ СИФАТИДА УМУМИЙ ТАВСИФ 463-469

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Xusanova Mohira
OLIY O'QUV YURTLARIDA TALABALARNI BAHOLASH SHAKLINI TAKOMILLASHTIRISH 470-479

Берикбаев Алишер Аликулович
ТАСВИРИЙ САНЪАТ ФАНЛАРИНИ ЎҚИТИШДА ИЛҒОР ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯСИДАН ФОЙДАЛАНИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ 480-483

Yusupova Shoxista Alimjanovna
TALABALARNING TASVIRIY SAN'AT MASHG'ULOTLARIDA IJODIY QOBILIYATINI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYASI 484-489

Yakubova Nafisa Odilyanovna
CHIZMACHILIK DARSLARIDA TALABALARNI IJODIY–KREATIV FIKRLASHGA O'RGATISH 490-494

Musirmanov Shohboz Usmon o'g'li
TURIZM SOHASIDA KADRLAR TAYYORLASHDA AMALIYOT VA NAZARIYANING PEDAGOGIK UYG'UNLIGI 495-500

Suvankulov Umid Ilxom o'g'li
MALAKA OSHIRISH JARAYONIDA PEDAGOGLARNING DISKURSIV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI 501-505

Ibragimov A'lamjon Amrilloyevich
O'QITUVCHILARNI UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISHGA KOGNITIVFUNKSIONAL YONDASHUV 506-518

Jo'rayeva Feruza Baxtiyor qizi, Mavlonov Shaxzod Shahobiddin o'g'li
TA'LIMDA KOMMUNIKATIV INNOVATSION VOSITALAR VA ULARNING IMKONIYATLARI 519-524

Siddiqova Shahnoza Ahmedovna
SCIENCE XALQARO BAHOLASH TADQIQOTLARINING O'ZBEKISTONDA BIOLOGIYA O'QITUVCHILARINING TABIIY FANLAR SAVODXONLIGINI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIRI 525-529

Xoliqov Nasriddin Abdikarimovich
MILLIY IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING SHARTI SIFATIDA TA'LIM, FAN VA BIZNESNING O'ZARO ALOQALARI MAZMUNI 530-534

Javliyeva Shahnoza Bahodirovna
TA'LIM SIFATIGA YO'NALTIRILGAN O'QUV MATERIALLARINI YARATISH MODELI 535-539

Jumaboev Nabi Pardaboevich
TA'LIM SIFATIGA YO'NALTIRILGAN O'QUV MATERIALLARINI YARATISH MODELI 540-545

Kayumov Erkin Kazakbayevich
THE IMPORTANCE OF FINE ARTS IN SHAPING STUDENTS' PERCEPTION AND CREATIVITY 546-550

Khojamqulov Rasulbek Kurban ugli
THE NEED TO DEVELOP COMPETENCY OF FUTURE ENGINEERS USING COMPUTER GRAPHICS 551-555

Latipova Gavhar Shavkat kizi
TARIX YO'NALISHI TINGLOVCHILARI UCHUN KREATIV SALOHIYATNI RIVOJLANTIRISH DOLZARB PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA 556-564

Ernazarov G'olibjon Ne'matovich
ATROF- MUXITNING YUKORI XARORATIDA MUSHAK FAOLIYATI 565-568

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari
Actual Problems of Humanities and Social Sciences
Volume 4 | Issue 11 | 2024
ISSN Online: 2181-1342

Received: 31 October 2024
Accepted: 5 November 2024
Published: 15 November 2024

Article / Original Paper

THE COGNITIVE-FUNCTIONAL APPROACH TO CONTINUOUS PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS

Alamjon Ibragimov,
DSc, Professor,Center of Pedagogical Skills of Samarkand Region
alamjonibragimov@gmail.com

Abstract. This scientific article is dedicated to studying the cognitive-functional approach in the process of continuous professional development of teachers. This approach is aimed at deepening teachers' professional competencies and developing cognitive processes that facilitate the effective application of knowledge essential for their pedagogical activities. By harmonizing cognitive and functional factors, it is important to continuously update teachers' knowledge and skills and adapt their pedagogical practices to meet modern requirements. The study analyzes the theoretical foundations of the cognitive-functional approach and extensively highlights its role in the professional development of teachers. Additionally, recommendations are provided to enhance the effectiveness of the professional development processes for teachers through this approach.

Keywords: professional development, cognition, modeling, model, approaches, scientific principles, components.

O‘QITUVCHILARNI UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISHGA KOGNITIV-FUNKSIONAL YONDASHUV

Ibragimov A’lamjon Amrilloyevich
Samarqand viloyati pedagogik mahorat markazi, pedagogika fanlari doktori, dotsent

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqola o‘qituvchilarni uzluksiz kasbiy rivojlantirish jarayoniga kognitiv-funksional yondashuvni o‘rganishga bag‘ishlangan. Ushbu yondashuv o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini chuqurlashtirish va ularning pedagogik faoliyatida zarur bo‘lgan bilimlarni samarali qo‘llashga xizmat qiladigan kognitiv jarayonlarni rivojlantirishga yo‘naltirilgan. Kognitiv va funksional omillarni uyg‘unlashtirish orqali o‘qituvchilarning bilimlari va ko‘nikmalarini uzluksiz ravishda yangilab borish, ularning pedagogik faoliyatini zamonaviy talablarga moslashtirish muhim omil hisoblanadi. Tadqiqotda kognitiv-funksional yondashuvning nazariy asoslari tahlil qilinib, uning o‘qituvch kasbiy rivojlanishidagi roli keng ko‘lamda yoritilgan. Shuningdek, bu yondashuv orqali o‘qituvchilarning malakasini oshirish jarayonlari samaradorligini oshirishga qaratilgan tavsiyalar berilgan.

Kalit so‘zlar: kasbiy rivojlantirish, kognitivlik, modellashtirish, model, yondashuvlar, ilmiy tamoyillar, komponentlar.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I11Y2024N76

Kirish. Jamiyat taraqqiyotining intensivligi hamda kechayotgan o‘zgarishlar shiddati asosiy harakatlantiruvchi omil sifatida o‘qituvchining mahorati va dunyoqarashi mutanosibligini diqqat markaziga suradi. Bu esa o‘qituvchilarni qayta tayyorlash va malaka oshirish genezisi nafaqat pedagog xodimlarning shaxsiy-kasbiy ehtiyojlari, balki davlat va

jamiyatning manfaatlarini ham inobatga olgan holda, takomillashtirilishi zaruriyatini ustuvorlashtiradi. Shu tariqa sohaga antropologik yondashuvga asoslangan hamda uzluksizlikni ta’minlovchi innovatsion shakl va usullarni tatbiq qilish muammosi paydo boʻladi. Bu muammolarning ta’sirchan yechimi sifatida uzluksiz kasbiy rivojlantirishning mahalliy hamda xorijiy ilgʻor tajribalarini oʻzida mujassam qilgan texnologiyalarni tizimning oʻziga xos xususiyatlarini inobatga olgan holda singdirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Demak, oʻqituvchilarni uzluksiz kasbiy rivojlantirishda ularda bilish jarayonlarini mukammallashtirish, kognitiv imkoniyatlarini kengaytirish asosida oʻquvchilarni bilish tizimi sifatida qarash, ularning tafakkuri, ijodkorligi, qobiliyati, yangi bilimlar generatsiyasini ta’minlovchi intellektini kamol toptirishga doir kompetensiyalarini shakllantirish yetakchi vazifaga aylanadi. Bunday vaziyatda kognitiv faollik “...mutaxassisning butun umri davomida kasbiy kompetentliligi va umumiy madaniyatini rivojlantirishga koʻmaklashuvchi hayot faoliyati usuliga aylanadi. Shu bilan yangi pedagogik va ijtimoiy voqelikning yaratilishini ta’minlaydi” [5; 25-b.].

Adabiyotlar tahlili va mualliflik talqini. Ma’lumki, modellashtirish pedagogik izlanishlar jarayonida muvaffaqiyatli va universal bilish amaliyoti sifatida qoʻllaniladigan ilmiy-tadqiqot metodlaridan biri hisoblanadi. Modellashtirish tadqiqot jarayonida empirik, nazariy va amaliy ma’lumotlarni yaxlitlash, ilmiy abstraktlash, mantiqiy zanjirni paydo qilish hamda tajriba-sinov ishlarida uygʻunlashtirish uchun sharoit yaratadi. Shu ma’noda, andragogik ta’lim tizimini kognitiv yondashuv asosida modellashtirishda loyihalashtirilayotgan model “...obyekt tarkibiga kiruvchi komponentlar, ularning oʻzaro aloqadorligi, shuningdek, ishlash va rivojlanish xususiyatlarini aniq belgilash maqsadidagi tadqiqot predmetining koʻrgazmali-mantiqiy namoyishi” [12; 139-b.] sifatida qaraladi hamda jarayonning mazmun-mohiyatini tushuntiradi. Modellashtirishning maqsadi “...tashqi muhit va oʻzaro aloqada boʻlgan obyektlar haqidagi ma’lumotlarni olish, ishlatish, tasvirlash va qayta ishlashdir” [2; 14-b.].

Amalga oshirilgan tadqiqot natijalari oʻqituvchilarni uzluksiz kasbiy rivojlantirishning kognitiv-funksional modelini yaratish hamda uning komponentlarini tavsiflash uchun asosli dalillarga ega boʻlish imkonini berdi (1-rasm). Model oʻzaro bogʻliq hamda bir-birini taqozo qiluvchi motivatsiya va maqsadni belgilash, konseptual, protsessual-mazmunga doir, kognitiv, refleksiv-kommunikativ komponentlarni oʻz ichiga oladi.

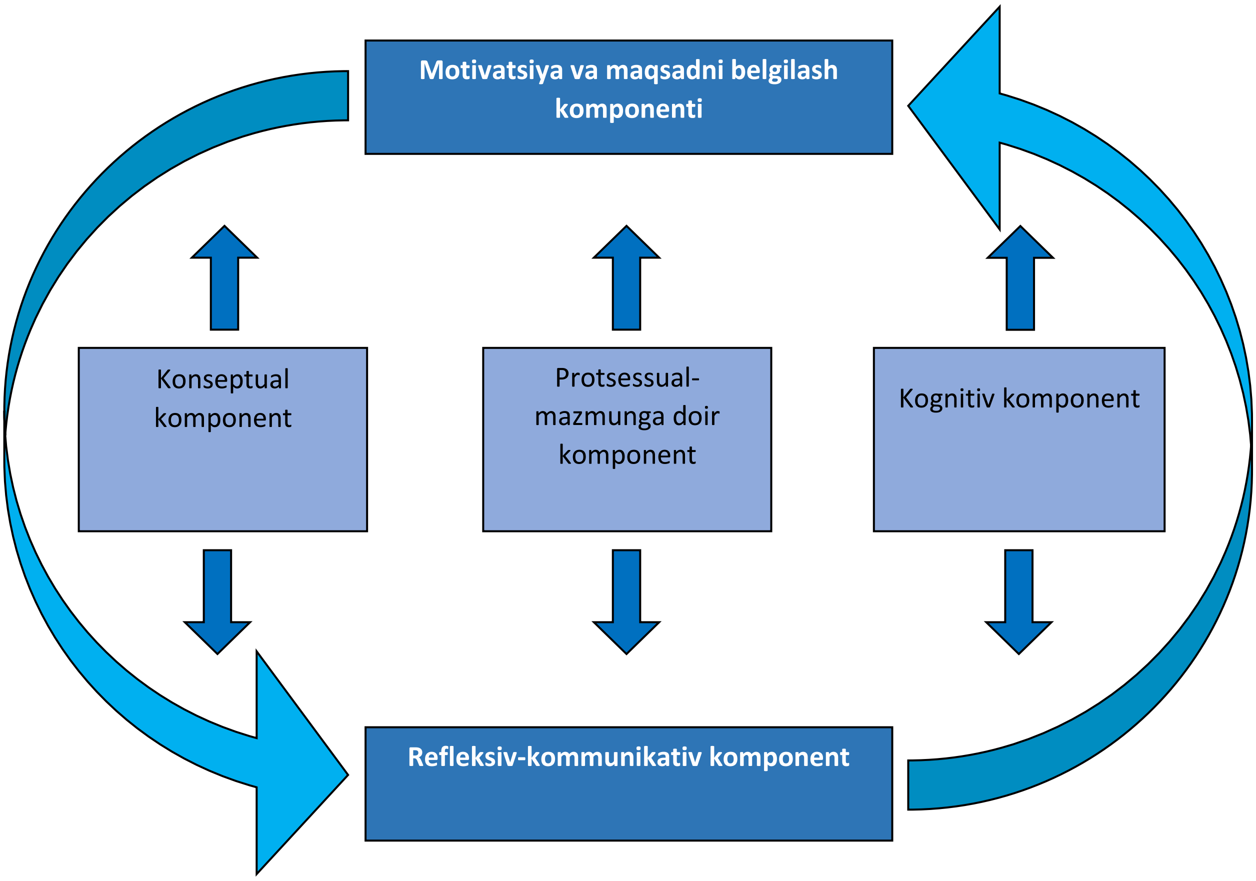

1-rasm. Oʻqituvchilarni uzluksiz kasbiy rivojlantirishning kognitiv-funksional modeli

Oʻqituvchilarni uzluksiz kasbiy rivojlantirishning (keyingi oʻrinlarda – OʻUKR) kognitiv-funksional modeli tuzilmasidagi *motivatsiya va maqsadni belgilash komponenti* boshqa barcha komponentlar uchun yetaklovchi vazifasini oʻtaydi. Motivatsiya va maqsadni belgilash komponenti kognitiv yondashuv asosida OʻUKRning uzluksizligini taʼminlash, pedagogning kasbiy rivojlanishiga talablarni ifodalovchi ustuvor yoʻnalishlarni ishlab chiqish hamda ularni amalga oshirishda qulay sharoitlar yaratishni nazarda tutadi. Qoʻyilgan maqsadga koʻra, faoliyat mazmuni, bajarish texnologiyasi va natijalarni baholash mezonlari aniqlanadi.

Shuni ham alohida qayd etish kerakki, Davlat taʼlim standartlari, qayta tayyorlash va malaka oshirishga qoʻyiladigan Davlat talablari, mehnat bozori talab, takliflari, taʼlim muassasalari hamda pedagoglarning oʻz kasbiy rivojlanishiga boʻlgan ehtiyojlari yigʻindisidan iborat ijtimoiy buyurtma ularning kompetentliligini takomillashtirish, UKRning maqsadi, vazifalari, asosiy yondashuvlari va tamoyillarini belgilovchi muhim omil boʻlib xizmat qiladi.

Motivatsiya (lot. “motivus” – harakatga keltirmoq, undamoq) A.G.Asmolov tadqiqotlarida organizmni faollikka chaqiruvchi va uning yoʻnalishini belgilovchi xohish sifatida ifodalanadi. Motivasiya insonning maqsadga yoʻnaltirilgan xulqini belgilaydi. Xulq regulyatsiyasi uchta motivatsion omillar bilan izohlanadi: 1) ehtiyojlar – faollik manbasi sifatida koʻrinadi; 2) sabab – xulq yoʻnalishini tanlashda belgilanadi; 3) emotsiyalar – xulq dinamikasini boshqarishni amalga oshiruvchi subyektiv kechinmalar (intilishlar, xohish-istaklar va boshqalar), xulqdagi ustanovkada aks etadi. Motivlarni rivojlanish manbasi sifatida moddiy va maʼnaviy qadriyatlarni ijtimoiy ishlab chiqarish jarayoni qaraladi. Salohiyatli motivlar – jamiyatga xos boʻlgan obyektiv qadriyatlar, qiziqishlar, ideallar – inson tomonidan

qabul qilinishi borliqda individual ongda shaxsiy ma'noni akslantiruvchi aniq harakatdagi motivlar va undovchi kuch qiyofasini oladi [7; 108-b.].

B.Vayner (Bernard Weiner) o'zining ta'lim sohasida olib borilgan motivatsiyaga doir tadqiqotlar tarixiga bag'ishlangan maqolasida bixevioristik nazariyada asosiy e'tibor tashqi motivatsiyaga ("mukofotlash"ga) qaratilsa, kognitiv nazariyada ichki motivatsiyaga ("maqsadlar"ga) urg'u berilishini ta'kidlaydi [15]. Zamonaviy kognitiv nazariyada ichki motivatsiya uchta omil asosida yaratilishi isbotlangan, deya qaraladi, bular: ***chaqiriq hissi, xayolot va nomuvofiqlik (ziddiyat) tuyg'usi***. Chaqiriq hissi turli tiplarning tasodifiy muomalasi, fe'l-atvori yoki yashirin axborotlar tufayli oldindan kutilmagan natijalar beruvchi harakatlar bilan bog'liq. Xayolot o'qish jarayonida dolzarblashadigan ko'nikmalarga qaram bo'ladi, nomuvofiqlik (ziddiyat) tuyg'usi esa ta'lim oluvchi bilimini chala, yetishmaydi va juda g'arib, deb ishonishni boshlaganida uyg'onadi. Ta'lim oluvchining ichki motivatsiyasi sezilarli o'zgarishlarni kutganda yoki aniq qayta aloqa va harakatlar uchun ravshan ko'rsatmalar bo'lganda faollashadi [8; 126-b.].

Ahamiyatli jihati shundaki, pedagoglarning kasbiy ehtiyojlari mutlaqo turlicha bo'lishi mumkin va ular mutaxassisning kompetentlilik darajasi, sohadagi ish staji, ishlayotgan ta'lim muassasasi turi, individual kasbiy qiziqishlari, kognitiv imkoniyatlari kabi omillar bilan bog'liq bo'ladi. Shuning uchun malaka oshirish dasturlarini ishlab chiqishda asosiy e'tibor taklif qilinayotgan kurslarning variativlik va modullilik xususiyatlariga e'tibor qaratilishi lozim. Zero, malaka oshirish jarayoni pedagoglarning "...individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda, mamlakatning ta'lim sohasi oldiga qo'yayotgan vazifalaridan kelib chiqib tashkil etilsa, shaxsan pedagogga ham, ta'lim muassasasiga ham va jamiyatga ham foydali ish bo'ladi [1; 21-b.]".

Ehtiyojlarning o'sishi ta'lim oluvchilarni o'quv faoliyatiga undashi, ijobiy munosabatni vujudga keltirishi L.I.Bojovich tomonidan dalillanadi, ya'ni: "yangi ehtiyojlar ta'lim oluvchida yangi faoliyat va xulq-atvorni o'zlashtirish bilan yuzaga chiqadi, ehtiyojlarning kengayishi va paydo bo'lishi natijasida murakkablashib boradi, o'quv faoliyati ehtiyojlarining rivojlanishi motivatsion muhit tuzilishi, ya'ni o'zaro ta'sir ko'rsatuvchi ehtiyoj va motivlarning bir-biriga mos kelishidir" [4; 151-b.]. Germaniyalik tadqiqotchi X.Xenxauzenning fikricha, motiv tushunchasi ehtiyoj, istak, mayl, xohish, qiziqish, moyillik va intilish kabi ma'nolarni anglatib, ular o'zgaruvchan bo'lishi, harakatlarning aniq yo'nalganligi esa shaxsning maqsadga erishishida muhim omil vazifasini o'taydi [11; 38-b.].

Demak, motivatsiya va maqsadni belgilash komponenti, birinchidan, tinglovchilarning kasbiy qiyinchiliklari, ehtiyojlari asosida ularni rag'batlantiruvchi motivlarni belgilash, ikkinchidan, andragogik ta'lim tizimining umumiy maqsadi hamda tinglovchilarning o'z faoliyatiga oid individual maqsadi o'rtasidagi bog'liqlikni ta'minlash, uchinchidan, tinglovchilarda o'z salohiyatlarini mumkin qadar namoyon qilish, idroki, tafakkurini kengaytirish, sermahsul o'zaro ta'sirni vujudga keltirish, to'rtinchidan, tinglovchilarni yaratilgan imkoniyatlardan foydalanish hamda ta'lim mazmunini erkin tanlash jarayonida faollashtirishni ifodalaydi.

Pedagog xodimlar uzluksiz kasbiy rivojlantirish jarayonini modellashtirishda sohaga oid olib borilgan ko'plab tadqiqotlardagi yakuniy fikrlar hamda ilmiy izlanishlar natijalari asosida O'UKR kognitiv-funksional modelining *konseptual komponenti* tarkibini quyidagi nazariy yondashuvlar (2-rasm) hamda ilmiy tamoyillardan iborat qilib belgilash mumkin (3-rasm).

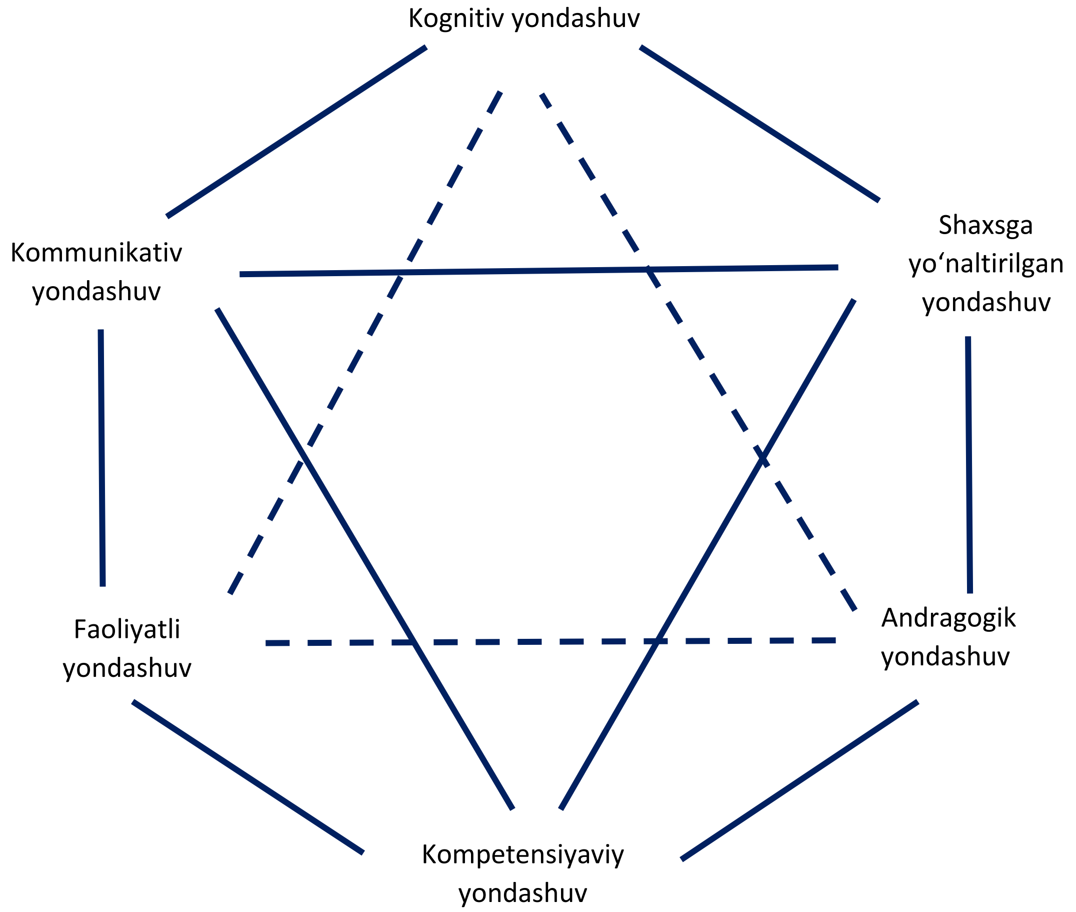

2-rasm. Konseptual komponent tarkibidagi nazariy yondashuvlar tuzilmasi

Kognitiv yondashuv o‘qituvchilarda bilish jarayonlarini mukammmallashtirish asosida faollashtirish, uzluksiz kasbiy rivojlanishga doir harakatlarini tashkillashtirish yo‘llari, shaxsiy-kasbiy barkamollikka erishishida ahamiyatga molik qadriyatli munosabatlarga oid bilimlarini chuqurlashtirishni ifodalaydi. Bu yondashuv o‘qituvchi kasbiy rivojlanishining borliqni idroklash, bilish faolligini oshirish, tafakkur, bilimlarni egallash, qayta ishlash, tizimlashtirish, saqlash, qayta yetkazish, izohlash, amaliyotda qo‘llash, yangilarini yaratishga yo‘nalganligini anglatadi. Shuningdek, o‘qituvchining butun faoliyati davomida uning bilish jarayonlarini faollashtirish, kognitiv imkoniyatlarini kengaytirish, refleksiyasini kuchaytirish, murakkab pedagogik vaziyatlarda oqilona yechim topishi uchun doimiy ravishda ilmiy-metodik va tashkiliy-boshqaruv jihatdan qo‘llab-quvvatlovchi muhit yaratish zaruriyatini ham belgilaydi.

Shaxsga yo‘naltirilgan yondashuv pedagogning o‘ziga xos xususiyatlari, individualligini rivojlantirish, harakatlarning o‘zaro bog‘liq tushuncha, g‘oya, uslublari tizimiga tayangan holda, ularning kasbiy o‘sishi, o‘z-o‘zini anglashi, ijodiy salohiyatini ro‘yobga chiqarish jarayonlarini hamda qo‘llab-quvvatlash va ta’minlash vositasida tashkiliy-pedagogik faoliyatga mo‘ljal olishni nazarda tutadi. Bu yondashuv pedagoglarga kasbiy ehtiyojlariga asoslangan holda individual trayektoriyasini tuzish, kasbiy rivojlanishning shakl, usul, vaqt hamda muddatlarini belgilashda erkinligi va mustaqilligining birinchi darajadaligi bilan amalga oshiriladi.

Androgogik yondashuv katta yoshli ta’lim oluvchilarning individual belgilariga asoslanadi. Ular quyidagilarda namoyon bo‘ladi:

- katta yoshlilar ta’lim jarayonida nimani o‘rganishlari haqida aniq tasavvur va motivga egaliklari sababli faol pozisiyani egallaydilar;

- ularda oʻz-oʻzini faollashtirish, oʻz-oʻzini boshqarish, oʻz-oʻzini rivojlantirishga doir aniq ichki koʻrsatma mavjud;
- oʻz rivojlanishining manbasi yoki toʻsigʻi boʻlishi mumkin boʻlgan ijtimoiy va madaniy tajribaga ega;
- faoliyatidagi vazifalar hamda muammolarini yechishga qaratilgan bilimlar va kompetensiyalarni egallashga ehtiyoj sezadi;
- taʼlim olishda oʻz resurslarini tejashdan manfaatdor;
- malaka oshirishni tashkillashtirishning barcha bosqichlarida oʻquv jarayonini boshqarishning teng huquqli aʼzosi.

Mazkur holatda uzluksiz kasbiy rivojlanish jarayonida oʻqituvchi va tinglovchining oʻzaro taʼsiri toʻliq taʼminlanadi hamda androgogning maslahatchi, supervizor, moderator, fasilitator kabi funksiyalari dolzarblashadi.

Kompetensiyaviy yondashuv zamonaviy taʼlimning barcha bosqichlari kabi malaka oshirish boʻgʻinini takomillashtirishning ham ustuvor yoʻnalishidir. Bunday yondashuv pedagoglarning kasbiy kompetentliligiga yoʻnaltirilgan, faoliyatida yuzaga keladigan muammo va qiyinchiliklarining tayyor yechimlarini bermasdan, mustaqil izlanishida ilmiy-metodik kuzatuvni amalga oshirish tarzida tushuniladi. Kompetensiyaviy yondashuv negizida oʻz mavqeyini oʻzi belgilashi, oʻz-oʻzini rivojlantirish, oʻz-oʻzini namoyon qilish va kasbiy kelajagini koʻra olish madaniyati turadi.

OʻUKR koʻp variantli tizimini amaliyotga kiritishda kompetensiyaviy yondashuvning alohida ahamiyatliligi shundaki, unda kompetensiyalarni baholash oʻzlashtirilgan bilimlarning hajmi va sifatiga yoʻnaltiriladi. Demak, bu jarayonda pedagoglarning faoliyatini, ayniqsa, kasbiy qiyinchiliklari va ehtiyojlarini tashxislash, kuzatish hamda xolisona baholashning obyektiv metodlaridan samarali foydalanishga eʼtibor qaratiladi.

Faoliyatli yondashuv OʻUKRni tashkillashtirishda pedagogik faoliyat davomida yuzaga keladigan qiyinchiliklar, muammolar yechimini mustaqil topish, shaxsiy-kasbiy rivojlanishiga doir bilim va koʻnikmalarni mustaqil egallash, oʻz-oʻzini anglagan shaxsni yaratishga yoʻnaltirilgan faoliyat sifatida qaraladi. Mazkur yondashuv uzluksiz kasbiy rivojlantiish jarayonini loyihalashda tizimning turli shakl hamda vositalarini inobatga olishga imkon beradi. Faoliyatli yondashuvda asosiy shart oʻqituvchilarning uzluksiz kasbiy rivojlanishga ongli va aniq yoʻnaltirilgan harakatlari hisoblanar ekan, ularning faolligi, bilish jarayonlari, kognitiv imkoniyatlari, qiziqishlari, kasbiy oʻsishga ehtiyoji asos boʻladi. Akademik A.M.Novikov shaxs faoliyatini tashkil qilishning oʻziga xos xususiyatlarini bilish nuqtayi nazaridan tahlil qilib, uning shaxsiy va kasbiy sifatlarga bogʻliq uchta bosqichini koʻrsatadi: operatsion bosqich – "inson-bajaruvchi"; taktik bosqich – "inson-faol (harakatchan)", harakatlarni tuzish umumiy algoritmini egallagan; strategik bosqich – oʻz faoliyati maqsadi va metodlarini mustaqil belgilaydigan "inson-ijodkor" [9; 61-b.]. Koʻrinib turibdiki, bilish darajasi oʻqituvchining kasbiy rivojlanish jarayonida faoliyati oʻzgarib borishining sifat va miqdor xususiyatlarini belgilaydi.

Kommunikativ yondashuv [13; 14] oʻqituvchilarni uzluksiz kasbiy rivojlantirishda oʻqitishni tashkillashtirishning kommunikativ yoʻnalganligini ifodalaydi. Bunday yondashuv oʻqituvchining jamoada oʻzini tutishi, oʻzaro taʼsirga moʻljal olishi, axborotlarni va tajribalarni tezkor almashishi hamda kognitiv faollik bilan xarakterlanadi. Mazkur jarayonlar oʻqituvchining kommunikativ kompetentliligini aniq sharoitlarda rivojlantirish, guruhlarda ishlash, oʻzaro ishonch, oʻzaro yordam, oʻzaro masʼuliyatlilikni oshirish, tajribalarning faoliyati

uchun muhim boʻlganlarini oʻrganish va shaxsiy tajribasini ommalashtirish, yangiliklarga ochiqligiga yoʻnaltiriladi.

Uzluksizlik tamoyili. Tayanch tamoyil boʻlib, oʻqituvchining butun umri, jumladan, pedagogik faoliyati davrida taʼlimga doir salohiyatini yuksaltirishdan toʻxtamaydigan va aniq maqsadga yoʻnaltirilgan jarayon sifatida qaraladi. Mazkur tamoyil UKR tizimining barcha diskret unsurlarini birlashtirish, mustaqil taʼlim, kurslarda oʻqish jarayonlarini qoʻshib olib borish, ular orasida aniq belgilangan chegaralarni qoʻymaslik va taʼlim muhitining ixtiyoriy boʻgʻinlarida bezarar moslashish imkoniyatini ifodalaydi.

Diversifikatsiyalash tamoyili. Mazkur tamoyil tizimda faoliyat turlarini kengaytirish, yangi xillarini topish, uzluksiz kasbiy rivojlantirish turlari va shakllarini turli-tumanlashtirish, tinglovchilarga kasbiy oʻsish, oʻzlarini namoyon qilish hamda mobilligini taʼminlashga qulay sharoitlar yaratishni nazarda tutadi.

Individuallashtirish va differensiallashtirish tamoyili. Kasbiy qayta tayyorlash va malaka oshirish jarayonida oʻqituvchilarning alohida xususiyatlari, imkoniyatlari va kompetentliligini inobatga olish orqali individual kasbiy rivojlanish trayektoriyasini qurishni nazarda tutadi. Kasbiy rivojlannish va malaka oshirish dasturlarini tuzishda pedagoglarning malaka toifasi, ish staji, yoshi, kasbiy mahorati darajasi, axborot texnologiyalarini qoʻllay olishi, modullarni oʻzlashtirish surʼati, vaqti hamda manzil sharoitlari hisobga olinadi.

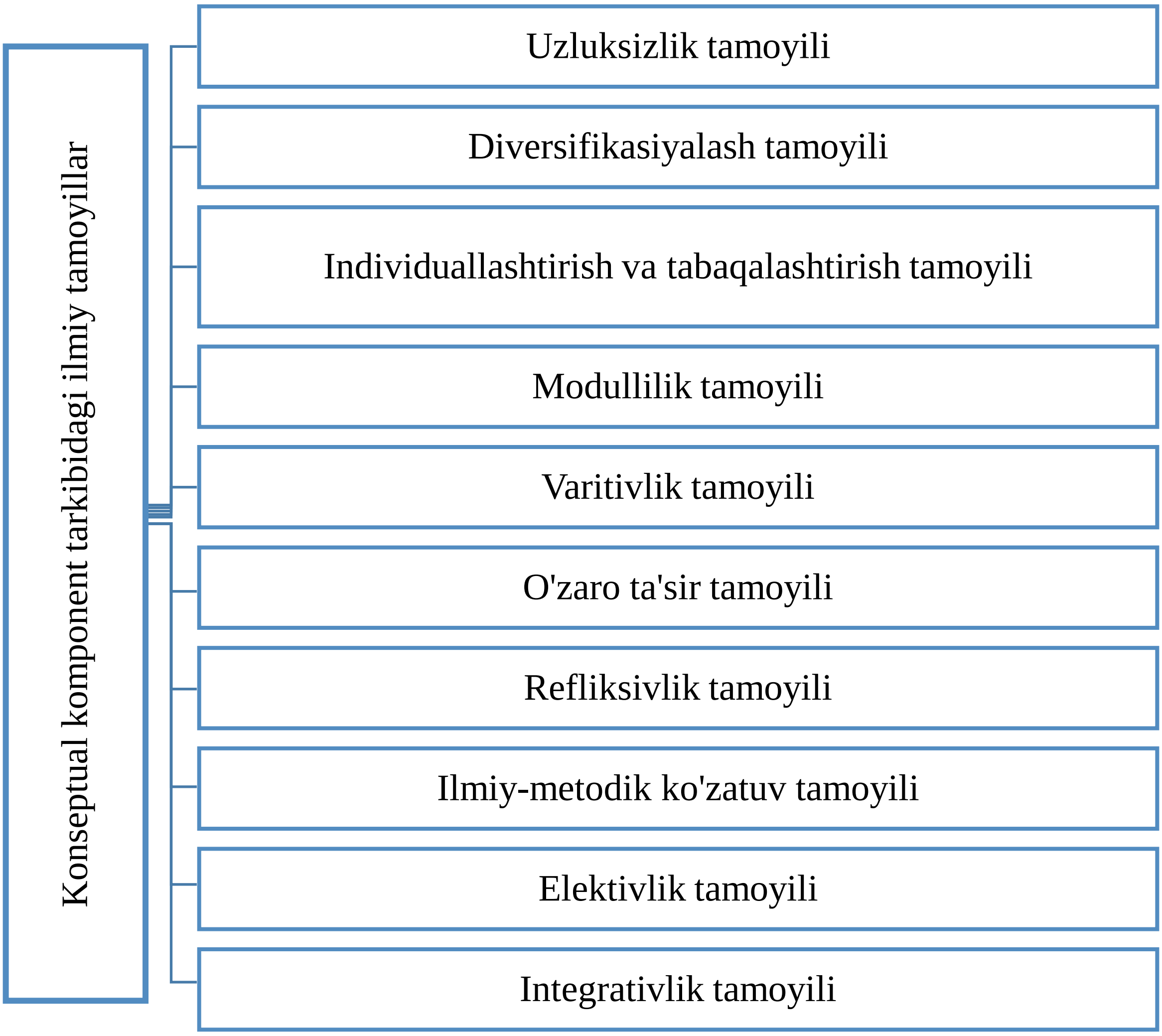

3-rasm. Konseptual komponent tarkibidagi ilmiy tamoyillar tuzilmasi

Modullilik tamoyili OʻUKR ta’limida oʻquv materialini aniq maqsadga erishishga moʻljallangan alohida funksional qismlar, ya’ni modullarga boʻlish va ularni oʻzlashtirish ketma-ketligini belgilashni nazarda tutadi. Bu oʻrinda oʻquv materiali shunday tuzilishi kerakki, unda tinglovchilar oʻz oldiga qoʻygan didaktik maqsadining yechimi ta’minlanishi hamda andragogik ta’lim turli shakllarining uygʻunlashtirilishiga e’tibor qaratish talab etiladi.

Variativlik tamoyili tizimning moslashuvchanligi hamda variativligini ta’minlash, oʻqituvchilarga taklif etiladigan modullar, malaka oshirish shakl va usullarini tanlashga sharoit yaratish natijasida ta’lim mazmunini oʻzlashtirishni maqbullashtirish imkoniyatini ifodalaydi.

Oʻzaro ta’sir tamoyili tizim ishtirokchilarining jarayonni maqbul tashkilllashtirish, takomillashtirishga oid vazifalarni hamkorlikda hal etish, oʻquv mazmunini ishlab chiqish, tatbiq qilish, samarali boshqaruvni yuritishda barcha ishtirokchilarning manfaatlarini koʻzlash, teng huquqliligini ta’minlash, ilgʻor tajribalarni oʻrganish va ommalashtirilishini belgilaydi.

Refleksivlik tamoyili oʻqituvchilarning oʻz kasbiy missiyasini anglashi, faoliyatini tahlildan oʻtkazish, muammoli vaziyatlarni aniqlash, shaxsiy tajribasi ma’nosini tushunish, istiqboldagi harakatlarini loyihalash va oʻz-oʻzini rivojlantirish yoʻllarini ishlab chiqishini nazarda tutadi.

Ilmiy-metodik kuzatuv tamoyili oʻqituvchilarning kasbiy rivojlanishiga ongli munosabatini shakllantirish, ularning individualligi, mustaqilligi, pedagogik vaziyatlarda eng maqbul yechimni topishi, ichki salohiyatini roʻyobga chiqarishiga sharoit yaratish, har taraflama konsultativ yordam koʻrsatish hamda oʻz-oʻzini faollashtirish, oʻz-oʻzini namoyon qilishga intilishini qoʻllab-quvvatlash va kasbiy mahoratiga boʻlgan ishonchini mustahkamlashni ifodalaydi.

Elektivlik tamoyili pedagoglarga oʻz-oʻzini oʻqitish maqsadi, mazmuni, shakli, metodlari, manbalari, vositalari, muddati, vaqti, joyi va natijalarini baholashni tanlashda erkinlikni nazarda tutuvchi individual kasbiy rivojlanish trayektoriyasini tuzish imkoniyatini ta’minlash bilan izohlanadi. Shuningdek, tinglovchilarning oʻziga xos xususiyatlarini hisobga oladigan, birxillashtirishdan qochish sharoitini yaratadigan va barchaga oʻz qobiliyatini mumkin qadar namoyon qilishga imkon beradigan koʻp vektorli yondashuv nazarda tutiladi.

Integrativlik tamoyili UKR jarayonining barcha elementlari va subyektlarining oʻzaro aloqadorlikda boʻlishini nazarda tutadi. Mazkur tamoyil uzluksiz kasbiy rivojlantirish mazmuni, shakli, metod, vositalarini belgilashda butunlik va tizimlilikni ifodalaydi. Integrativlik tamoyili orqali pedagoglar kasbiy shakllanishida oliy va malaka oshirish ta’limi oʻrtasidagi uzviylik hamda uning formal, noformal, informal turlarini uygʻunlashtirish ta’minlanadi.

Modelning *protsessual-mazmunga doir komponenti* OʻUKRga kognitiv yondashuvning tashkiliy-pedagogik shart-sharoitlari hamda oʻqitish bosqichlari, mazmuni, shakl va metodlarini qamrab oladi (4-rasm). Yuqorida keltirilgan yondashuvlar, tamoyillar asosida ishlab chiqilgan andragogik ta’lim mazmuni oʻqituvchilarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta’minlaydi hamda ularning kompetentlilik darajasi va ehtiyojlarini hisobga olgan holda amalga oshiriladi.

4-rasm. Protsessual-mazmunga doir komponent tuzilmasi

Oʻqituvchining uzluksiz kasbiy rivojlanishi samarali boʻlishi uchun unda oʻz salohiyatini roʻyobga chiqarish, oʻz-oʻzini namoyon qilish, mustaqil bilim olish, idroki, tafakkuri, kasbiy qiziqishlarini rivojlantirish, konsultativ va innovatsion faoliyatga turgʻun motivatsiya shakllanishi lozim. Shuningdek, oʻqitishning zamonaviy usullari, ilgʻor texnologiyalar, axborot-kommunikatsiya vositalari, tadqiqot metodlari, tashxis usullari, taʼlim muhitini tashkillashtirishning oʻziga xos xususiyatlarini bilishi hamda pedagogik jarayonni loyihalash, modellashtirish, natijalarni oldindan koʻra bilish koʻnikmasi kabi sifatlarga ega boʻlishi muhim ahamiyatga ega.

Oʻquv mashgʻulotlari, pedagogik maslahatlar, qoʻllab-quvvatlash, ilmiy-metodik kuzatuv mazmuni nafaqat zaruriy kompetensiyalarni egallashga, balki tinglovchilarning bilish faoliyatini mukammallashtirish hamda boshqa subyektlar bilan oʻzaro taʼsir usullarini oʻzlashtirishiga qaratilishi zarur. Jarayonda tizimning barcha resurslaridan samarali foydalanish, talaba-tinglovchilarning toʻliq safarbarligi, faolligini taʼminlash, qiyinchiliklari, ehtiyojlari, individual xususiyatlari, kognitiv imkoniyatlari va kompetentlilik darajasini inobatga olish lozim.

Pedagoglarni uzluksiz kasbiy rivojlantirishga kognitiv yondashuv samaradorligini taʼminlash muayyan tashkiliy-pedagogik shart-sharoitlarni vujudga keltirish orqali amalga oshiriladi.

Pedagogika fanida ixtiyoriy shart-sharoitlarni belgilash pedagogik voqelikning subyektiv aks etish shakli boʻlib, borliq bilan oʻzaro munosabatini nazarda tutadi. M.V.Zvereva oʻz tadqiqotlarida shart-sharoitlarni pedagogik tizimni tashkil etuvchi komponentlarning mazmuniy xarakteristikasi, deb tushuntiradi hamda tarkibiy qismlari sifatida oʻqitish mazmuni,

tashkiliy shakllari, vositalari, oʻqituvchi va oʻquvchilarning oʻzaro munosabatlari xarakterini koʻrsatadi [6; 31-b.].

Mazkur tushunchalar OʻUKRga *kognitiv yondashuvning tashkiliy-pedagogik shart-sharoitlari* deganda, tinglovchilarning kasbiy rivojlanishini maqbullashtirish imkonini beruvchi oʻzaro bogʻliq, bir-birini taqozo qiluvchi integrativ tadbirlarni tushunish hamda quyidagicha belgilash bilan anglashiladi:

- *oʻqituvchilarni uzluksiz kasbiy rivojlantirishda ilmiy-metodik kuzatuvni amalga oshirish.* Mazkur shart-sharoitlar tinglovchilarning kasbiy muammolarini hal qilishda ichki salohiyati va tajribalari asosida mustaqil xulosaga kelishiga har tomonlama koʻmak berishni ifodalaydi;

- *qayta tayyorlash hamda malaka oshirish oʻquv mazmunini zamonaviy talablar doirasida modulli shakllantirish va ta'limning formal, noformal, informal turlarini integratsiyalash.* Oʻqitishning modulli texnologiyalari va OʻUKR oʻquv mazmunini takomillashtirishning aloqadorligi, andragogik ta'lim tizimining barcha turlaridan oʻrinli foydalanish orqali kreditlarga asoslangan modulli-jamgʻariladigan tizimni tashkillashtirish yoʻsinida samaradorlikka erishishni belgilaydi;

- *uzluksiz kasbiy rivojlantirish jarayonini individuallashtirish va uzluksizligini ta'minlash.* Oʻquv dasturlari variativligiga erishish, pedagoglarning kasbiy ehtiyojlari, alohida xususiyatlari, imkoniyatlarini e'tiborga olgan holda oʻqitish mazmuni, shakli, metodlari, vositalari, vaqtini belgilash hamda kasbiy refleksiyani qaror toptirishga sharoitlar yaratish asosida OʻIKRT tuzish nazarda tutiladi.

Kognitiv komponent loyihalangan modelning negizini ifodalaydi hamda OʻUKR kognitiv mexanizmlarini takomillashtirishda poydevor vazifasini oʻtaydi. Mazkur komponent oʻqituvchilarning ongli faoliyati, missiyasini anglashi, oʻz oldiga qoʻygan maqsadiga erishish, shaxsiy-kasbiy fazilatlarini takomillashtirish, bilish jarayonlarini mukammallashtirish, kognitiv imkoniyatlarini kengaytirish, harakatchanligi, egiluvchanligi, kasbiy rivojlanishdan kutilmalarining muqarrarligi, murakkab pedagogik holatlarda oqilona qaror qabul qilish, muammoga asoslangan oʻqitish koʻnikmasi koʻrinishida muayyan oʻquv vaziyatlari yechimlarini bashoratlash asosida uzluksiz kasbiy rivojlanishida tayanch nuqtani bildiradi (5-rasm).

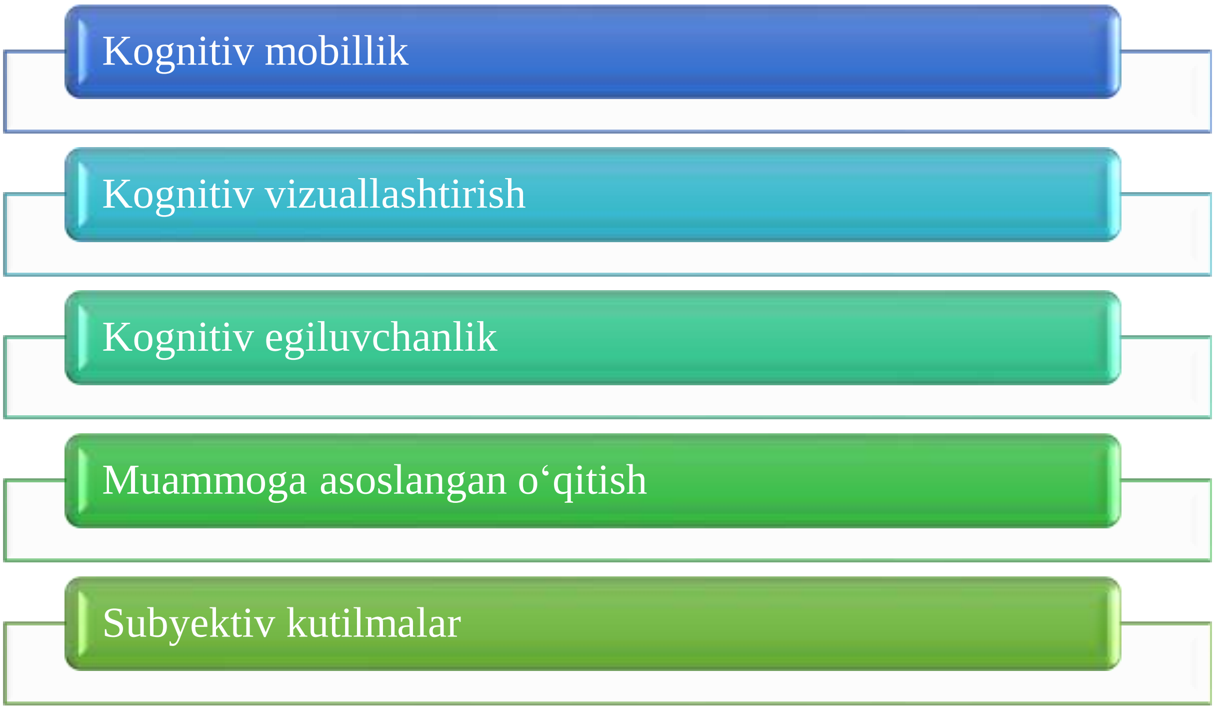

5-rasm. Kognitiv komponent tuzilmasi

Oʻqituvchilarni uzluksiz kasbiy rivojlantirishning kognitiv-funksional modelining *refleksiv-kommunikativ komponenti* oʻz-oʻzini va oʻzaro nazorat qilish koʻnikmasini, kompetentliligini (yoki kompetensizligini) adekvat baholash, faoliyatidan qanoatlanish, oʻz-oʻzini faollashtirish darajasini tahlillash, kasbiy qiyinchiliklari, ehtiyojlarini anglashi, tanqidiy munosabati, korreksiyalash qobiliyati, tajribalarni almashishda hamkorligi hamda ijodiy loyihalarni yaratish layoqatini rivojlantirishni oʻz tarkibiga oladi. Bu komponent tinglovchilarning ijodkorligini yuksaltirish, oʻz-oʻzini rivojlantirish, oʻz-oʻzini faollashtirish, oʻquv faoliyatida sheriklari bilan muloqotga kirishish, oʻzaro tajriba almashish usullarini oʻzlashtirish, alohida va guruhda ishlash koʻnikmalarini shakllantirish hamda tegishli subyektlar bilan oʻzaro taʼsirni amalga oshirishga yordamlashadi (6-rasm).

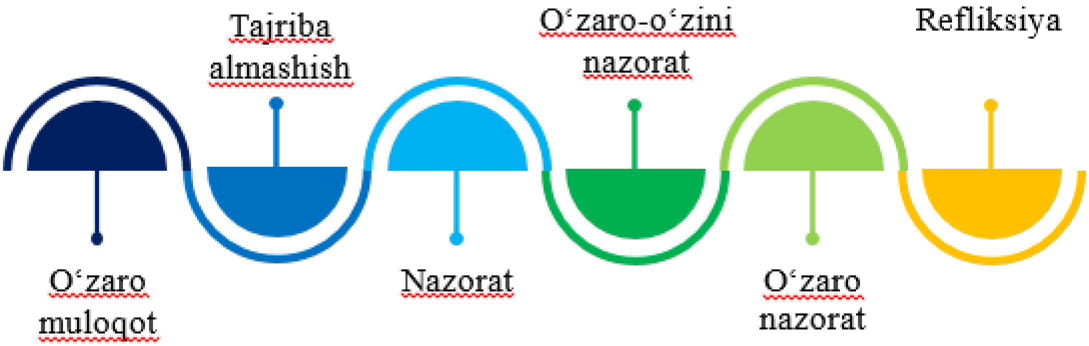

6-rasm. Refleksiv-kommunikativ komponent tuzilmasi

Refleksiv-kommunikativ komponent pedagogning mustaqil hamda guruhda ishlash koʻnikmasiga egaligi, oʻz tajribalarini oʻrtoqlashishi, oʻquv vazifalarini bajara olishi, hamkasblariga hurmat bilan munosabati, ularni eshita bilishi, oʻz fikrini, qarashlarini asoslashi va toʻgʻri ifodalay olishini belgilaydi. Shuningdek, ehtiyojlari, imkoniyatlari, salohiyati, oʻziga xos xususiyatlariga koʻra, malaka oshirish shakllari hamda vositalarini toʻgʻri tanlash orqali

individual kasbiy rivojlanish trayektoriyasini tuza olishi, oʻquv mazmunini shakllantirishda shaxsiy takliflari bilan ishtiroki hamda oʻz-oʻzini boshqarish kompetensiyasida aksini topadi.

Alohida taʼkidlash mumkinki, kasbiy rivojlanish samaradorligini aniqlashda nazorat, oʻz-oʻzini nazorat, oʻzaro nazorat turlaridan kompleks foydalanish natijalarning ishonchliligini va shaxsiy masʼuliyatlilikni taʼminlaydi.

Oʻz-oʻzini nazorat atamasiga pedagogika va psixologiya sohasida tadqiqot olib boradigan olimlar tomonidan tez-tez murojaat etiladi. Oʻz-oʻzini nazorat shunday shaklki, unda obyekt boʻlib subyekt faoliyatining oʻzi xizmat qiladi. Oʻz-oʻzini nazorat shaxsiy oʻquv faoliyatini ongli baholash va olingan natijani talab qilinadiganiga muvofiqlik darajasiga erishish maqsadida keyingi (zaruratga koʻra) moslashtirishni nazarda tutadi. Adabiyotlarda oʻz-oʻzini nazorat oʻz shaxsiyati, fazilatlari, xatti-harakatlarini tahlillash hamda u haqida fikr yuritish, ijobiy xislatlarini orttirib borish va, aksincha, salbiy tomonlarini bartaraf etishga qaratilgan faoliyat sifatida baholanadi [3; 267-b.].

Oʻzaro nazorat kompleks pedagogik usullardan biri sifatida oʻquv vazifasi yechimi etalonini koʻrsatmagan holda, tinglovchilarga bir-birlarining faoliyatini baholash taklif etiladi va bunda oʻzaro rozilikka eʼtibor qaratiladi. Demak, oʻzaro nazorat faoliyatni tomonlarning ishonch muhitidagi muloqot shaklidir. Oʻzaro nazorat shakllarini qoʻllash tinglovchilarning faolligi va mustaqilligiga erishish hamda ish surʼatini individuallashtirishga imkon beradi. Y.N.Bespalayaga muvofiq, taʼlim oluvchilarning oʻquv faoliyati samaradorligi sifatini belgilashda oʻzaro nazorat qilishning oʻrniga ortiqcha baho berishga hojat yoʻq, chunki u shaxsning halollik, adolatlilik, jamoadoshlik xislatlarini ishlab chiqishga yordam beradi hamda taʼlim oluvchilar faoliyatini sezilarli faollashtiradi va bilimlarga qiziqishini orttiradi [10; 71-b.].

Refleksiv koʻnikmalarni orttirish oʻqituvchilarning kasbiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega, yaʼni refleksiya ularning oʻz faoliyati maqsadi, mazmuni, vositalari, shakllari, usullari haqida toʻliq tasavvurga ega boʻlishiga olib keladi hamda faoliyatini tanqidiy baholash, korreksiyalash imkonini beradi va uni faol subyektga aylantiradi.

Xulosa. Demak, oʻqituvchilarni uzluksiz kasbiy rivojlantirishning loyihalangan kognitiv-funksional modeli jarayonning ijobiy dinamikasini belgilovchi turli vektorlarni uygʻunlashtirish, malaka oshirish turlarini (formal, noformal, informal) maqbul qoʻllash, oʻqituvchilarning ongli faoliyati, shaxsiy-kasbiy fazilatlarini rivojlantirish, kognitiv imkoniyatlarini safarbar qilish asosida samaradorlikka erishishga sharoit yaratuvchi oʻzaro bogʻliq boʻlgan komponentlar (motivatsiya va maqsadni belgilash, konseptual, protsessual-mazmunga doir, kognitiv, refleksiv-kommunikativ) tizimini ifodalaydi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Raxmankulova N.H., Baxramov A.A. Xalq taʼlimi xodimlarining malaka oshirish kurslaridan keyingi faoliyatlarini pedagogik qoʻllab-quvvatlash masalalari // Xalq taʼlimi xodimlarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish taʼlimi sifati va samaradorligini taʼminlashning dolzarb masalalari. Resp. ilmiy-amaliy konf. mat.toʻp. – Toshkent, 2017. – B. 19-23.
2. Vaxobov M.M. Umumiy oʻrta taʼlim tizimida oʻqitish sifati monitoringi modelini takomillashtirish: ped. fan. dok... diss. avtoreferati. – Toshkent, 2016. – 92 b.
3. Азимов Э.Г., Щукин А.Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). – М.: “ИКАР”, 2009. – 448 с.

4. Божович Л.И. О мотивации учения. Возрастная и педагогическая психология: хрестоматия. – М.: Академия, 1999. – 320 с.
5. Вершловский С.Г. От повышения квалификации к постдипломному педагогическому образованию / Андрогогика постдипломного педагогического образования (под. ред С.Г.Вершловского, Г.С.Сухобской). – СПб.: “СПб АППО”, 2007. – С. 6-33.
6. Зверева М.В. О понятии “дидактические условия” // Новые исследования в педагогических науках. – 1987. – № 1. – С. 29-32.
7. Косолапова Ю.В. Сопровождение профессиональной деятельности учителя по введению федеральных государственных образовательных стандартов общего образования: дисс... канд. пед. наук. – Владивосток, 2015. – 241 с.
8. Майер Б.О. О кластеризации когнитивных теорий обучения // Вестник Новосибирского государственного педагогического университета. – 2018. – Т. 8. – № 2. – С. 119-134.
9. Новиков А.М. Я – педагог. – М.: “Эгвес”, 2011. – 136 с.
10. Торосян Л.Д. Оптимизация самостоятельной работы студентов бакалавриата при обучении чтению на основе электронно-методического сопровождения (английский язык, экономический профиль): дисс... канд. пед. наук. – Москва, 2014. – 193 с.
11. Хенхаузен Х. Мотивация и деятельность. – СПб.: Питер; М.: Смысль, 2003. – 860 с.
12. Царан А.А. Нравственное самоопределение будущего менеджера в процессе профессиональной подготовки в вузе: дис… канд. пед. наук. – Тольяти, 2013. – 259 с.
13. Шамов А.Н. Лингводидактические основы когнитивного подхода в организации обучения лексике на уроках немецкого языка в средней школе. – Н.Новгород: “НГЛУ им. Н.А.Добролюбова”, 2004. – 190 с.
14. Шепилова А.В. Коммуникативно-когнитивный подход к обучению французскому языку как второму иностранному. – М.: “Школьная книга”, 2003. – 488 с.
15. Weiner B. History of motivational research in education // Journal of Educational Psychology. – 1990. – vol. 82 (4). – P. 616–622.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 11 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).